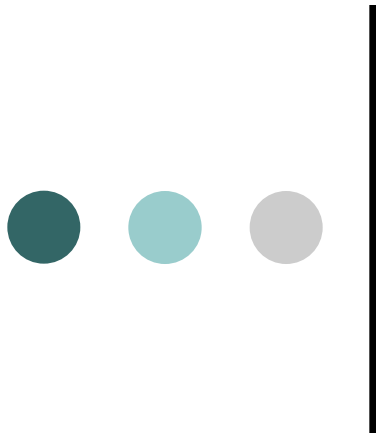

Regulativa u e- poslovanju :

Lekcija 3b: RNIDS regulativa

zima 2017/2018

Branimir M. Trenkić

РНИДС?

О нама

Фондација "Регистар националног интернет домена Србије", скраћено **РНИДС**, управља регистром назива националних интернет домена .RS и .CPБ и интернет инфраструктуром од посебног значаја за функционисање Интернета у Србији, која обезбеђује да национални интернет домени **беспрекорно функционишу**.

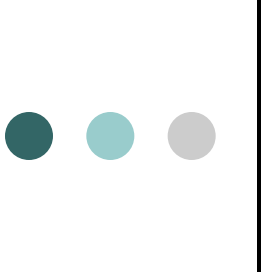

Мисија и визија РНИДС-а

Мисија РНИДС-а је ефикасно и транспарентно управљање Регистром националних интернет домена .RS и .CPБ, у интересу свих корисника Интернета у Србији, а визија је да буде регионални центар као лидер међу националним интернет регистрима...

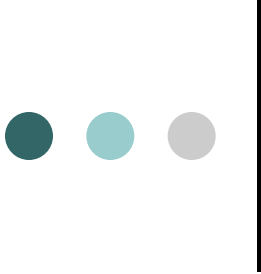
ПРОЧИТАЈТЕ ВИШЕ +

Извор: <https://www.rnids.rs/>

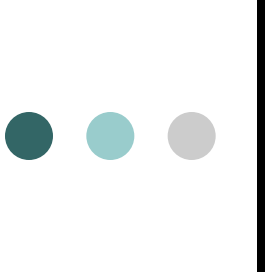
Шта је интернет домен?

- Интернет домен (*Internet domain*) је **скуп података** који описује јединствену административно-техничку целину на Интернету, **према правилима DNS система**

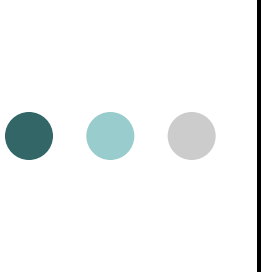
Шта је интернет домен?

- Ови **подаци могу да буду**:
  - **адресе** рачунара, ресурса или сервиса на домену (www, mail, ftp...),
  - називи и адресе DNS сервера,
  - сигурносни подаци за DNSSEC и др.
- **Глобалну видљивост** интернет домена омогућава DNS сервис

Шта је интернет домен?

- Назив интернет домена (*Internet domain name*) - текстуална ознака коју корисник региструје за своје потребе
- Тиме се ствара административно-техничка могућност за видљивост интернет домена под тим називом
- Приликом регистрације, назив се уписује у Централни регистар, којим управља Регистар интернет домена

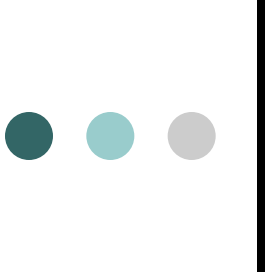

Шта је интернет домен?

- **Назив интернет домена** је активан
  - а) када се изврши упис података о регистрацији у **DNS** табелу **Централног регистра** и
  - б) табела активира на **јавним DNS серверима**
- Назив интернет домена традиционално се записивао **словима енглеског алфабета** (ASCII код)
  - Развојем **IDN стандарда** уведена је могућност да називи домена буду и на другим светским⁶ језицима и писмима

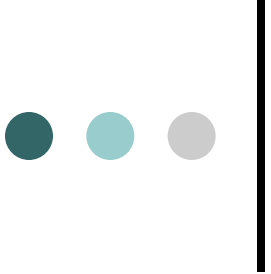
Шта је интернет домен?

- Назив интернет домена састоји се из низа алфанумеричких сегмената, раздвојених тачкама, сагласних интернет стандардима
- Сегмент може да садржи цифре (0-9), слова енглеског алфабета (a-z) и цртицу (-)
- Дужина сегмента не сме бити краћа од два, нити дужа од 63 знака
  - Сегмент не сме да садржи цртицу на почетку или крају, као ни две узастопне цртице на трећој и четвртој позицији

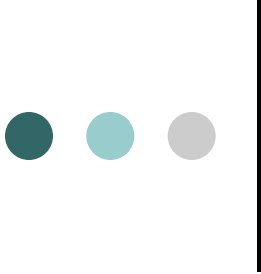
Шта је интернет домен?

- Једноставније речено, **интернет домен** је део **система** у ком се интернет адресе везују за симболичка имена одређених локација на Интернету
- **Назив интернет домена** је ваша сопствена интернет адреса коју сте регистровали у оквиру неког интернет домена, националног или међународног (нпр. интернет адреса rnids.rs, у оквиру .RS домена)

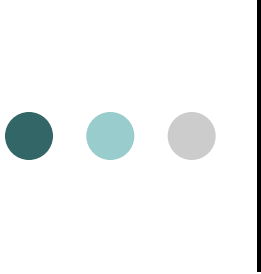
Шта је интернет домен?

- Он је саставни део веб адресе и адресе е-поште и на тај начин одређује ваш идентитет на Интернету
- У обичном говору се најчешће користи појам "интернет домен" и када се мисли на "назив интернет домена"

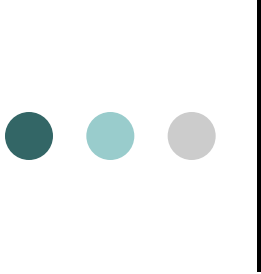
Национални домени

- Србија има **два равноправна национална интернет домена: .RS и .CPБ**
- Први домен је **ccTLD**, а други, ћирилички, је **IDN ccTLD**
- Национални интернет домен је **ознака територијалне припадности** и као такав изузетно је **битан за дефинисање интернет идентитета** свих који живе и/или раде у Србији

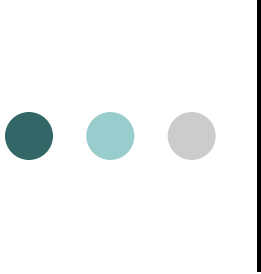
Национални домени

- Национални интернет домен највишег нивоа - ccTLD (*country code Top-Level Domain*) **везан је за међународну двословну ознаку државе** и то је наш **.RS домен**
  - наследио некадашњи .YU домен
- Домен .RS је постао видљив на Интернету **25. септембра 2007.**
- Регистрација назива .RS домена почела је **10. марта 2008.**

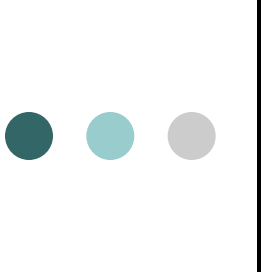
Национални домени

- Ћирилички интернет домен .СРБ је део породице домена са интернационализованим називима - **IDN** (*Internationalized Domain Name*)
  - домена чији називи **нису написани енглеским алфабетом**
- После руског .РФ, наш .СРБ је **други ћирилички интернет домен на свету** који је могуће регистровати

Национални домени

- Ћирилички интернет домен.
- Домен .CPБ је постао видљив на Интернету 3. маја 2011.
- Од 27. јануара 2012. регистранти .RS домена имали су **шест месеци право прече регистрације** .CPБ домена по повлашћеној цени, а 1. августа 2012. кренула је слободна регистрација .CPБ домена

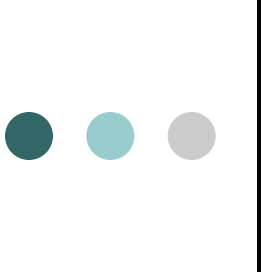

Национални домени

Власници интернет сајтова сами одлучују да ли желе да имају интернет адресе на једном, другом или на оба национална домена

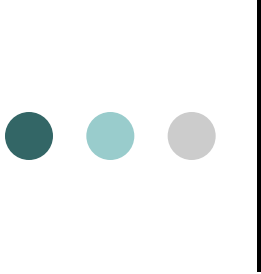
Национални домени

- **ICANN** је оба домена доделио на управљање **РНИДС**-у, уз подршку
  - државних органа Републике Србије и
  - домаће интернет заједнице
- **Послови регистрације домена** за крајње кориснике (регистранте) обављају се преко овлашћених регистара
- **РНИДС** је, као национални регистар, задужен за **управљање Централним регистром**

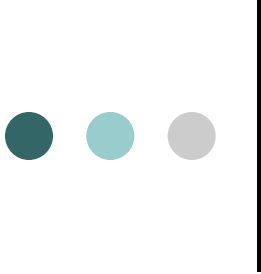
Национални домени

- Централни регистар - **централна збирка података** о називима интернет домена регистрованим у оквиру националних доменских простора
- РНИДС управља са по пет доменских простора у оба национална домена
  - .RS, .CO.RS, .ORG.RS, .EDU.RS и .IN.RS, као и
  - .СРБ, .ПР.СРБ, .ОРГ.СРБ, .ОБР.СРБ и .ОД.СРБ

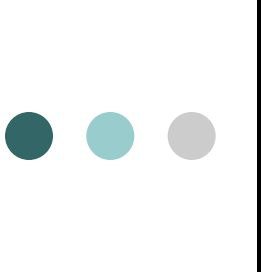
Национални домени

- **Управљање** доменским просторима
- .AC.RS и .AK.CPB препуштено је Академској мрежи Србије, а
- .GOV.RS и .УПР.CPB препуштени су Управи за заједничке послове републичких органа

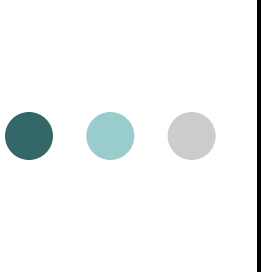
Регистрација националних домена

- **Послови регистрације** назива **.RS** и **.СРБ** домена за крајње кориснике (регистранте) обављају се **посредством овлашћених регистара**
- **РНИДС** је задужен за **управљање** Централним регистром националних интернет домена

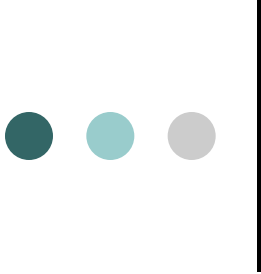
Регистрација националних домена

- Регистранти су **крајњи корисници** назива интернет домена
- Они **за своје потребе региструју називе** .RS и .СРБ **домена**, посредством овлашћених регистара
- То су крајњи корисници назива интернет домена, али не и њихови власници, већ практично корисници на одређени временски период, не краћи од годину дана и не дужи од 10 година

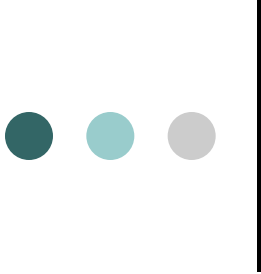
Регистрација националних домена

- Овлашћени регистар (ОР) је правно лице или предузетник са седиштем у Републици Србији, кога је овластио РНИДС,
“да у његово име и за његов рачун, обавља послове регистрације назива домена у оквиру регистра националних интернет домена”
- Овлашћени регистар **обавља послове регистрације** назива домена на захтев регистранта

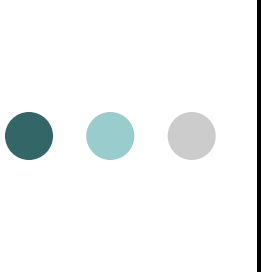
Регистрација националних домена

- Овлашћени регистар (ОР)
- **Ако је назив** .RS и .СРБ домена који **регистрант** жели да региструје **слободан**, потребно је да **овлашћеном регистру достави податке о:**
  - **регистранту,**
  - административном и
  - техничком контакту(То може да буде једна или више различитих особа!)

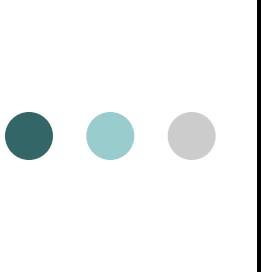
Регистрација националних домена

- **Административни контакт** је физичко или правно лице, **овлашћено од стране регистранта**,
“да **у име и за рачун регистранта** прима од РНИДС-а и РНИДС-у доставља **податке од значаја за регистрацију** назива домена”

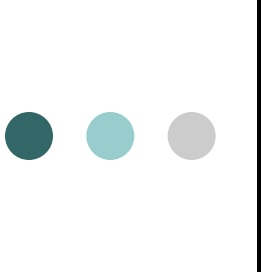
Регистрација националних домена

- **Административни контакт** је **овлашћен да изврши измене** свих података о регистрованом називу домена, **сем**
  - промене регистранта,
  - промене административног контакта и
  - подношења захтева за престанак регистрације назива домена

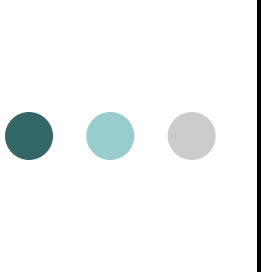
Регистрација националних домена

- Регистрација се обавља у **пет доменских простора**, зависно од правног статуса корисника, без обзира на то да ли су домаћи или страни:
- .RS и .CPБ (- за **све** заинтересоване кориснике, **без обзира** на то да ли су **правна или физичка** лица)
- .CO.RS и .ПР.CPБ (- за пословне кориснике, без обзира на то да ли су правна лица или предузетници)
- .ORG.RS и .ОРГ.CPБ (- за пословне кориснике који су **непрофитне организације**)

Регистрација националних домена

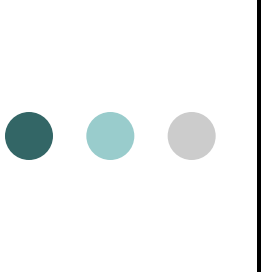
- **Регистрација** се обавља у **пет доменских простора**, зависно од правног статуса корисника, без обзира на то да ли су домаћи или страни:
- .EDU.RS и .ОБР.СРБ (- за пословне кориснике који су образовне установе и организације)
- .IN.RS и .ОД.СРБ (- за физичка лица)

Управљање називима домена

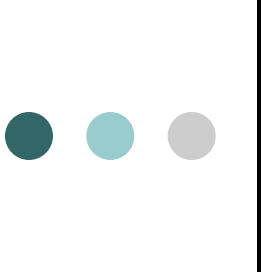
- Послови регистрације назива националних домена, обављају овлашћени регистри РНИДС-а

<https://www.rnids.rs/регистри/списак-овлашћених-регистара-рнидс-а>

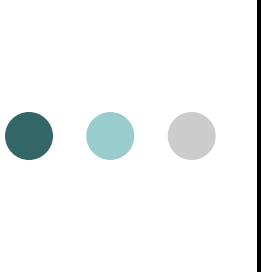
Управљање називима домена

- Послови регистрације назива националних домена, обухватају:
  - **регистрацију назива** домена
  - **промену података** о регистрацији назива домена
  - **продужење регистрације** назива домена
  - **пренос регистрације** назива домена **на другог овлашћеног регистра**

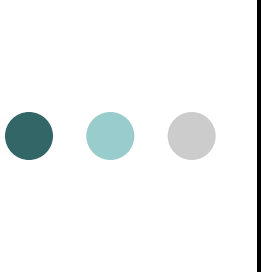
Управљање називима домена

- Послови регистрације назива националних домена, обухватају:
  - **промену регистранта** назива домена
  - активирање **заштите од јавног објављивања података** о регистранту, административном и техничком контакту за назив домена
  - **закључавање** назива домена на нивоу Регистра

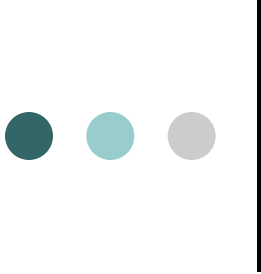
Управљање називима домена

- **Послови регистрације назива националних домена, обухватају:**
  - **престанак регистрације** назива домена
  - **друге послове** у складу са:
    - овим Општим условима,
    - другим општим актима РНИДС-а и
    - уговором између овлашћеног регистра и РНИДС-а

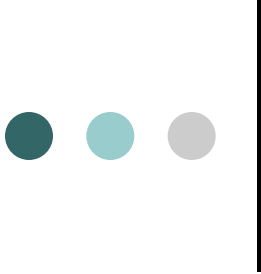
WHOIS сервис

- **Провера назива** националних интернет домена, **да ли је неки назив домена слободан или, ако није, ко га је већ регистровао**, може да се обави преко WHOIS сервиса
- "Ко је", то јест "Who is", је **јавно доступна збирка података о корисницима домена** регистрованих у оквиру **Централног регистра** националних интернет домена .RS и .СРБ, којим управља РНИДС

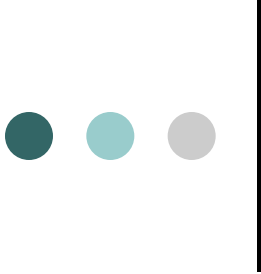
WHOIS сервис

- **Путем WHOIS сервиса** РНИДС чини јавно доступним следеће **податке из Централног регистра** националних интернет домена:
  - **Назив** домена
  - **Подаци о регистранту, административном и техничком контакту**
  - **Датум и време регистрације** назива домена
  - **Датум и време последње промене** података о регистрацији назива домена
  - **Датум и време истека регистрације** назива домена

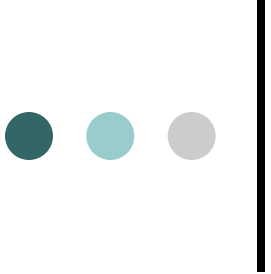
WHOIS сервис

- **Путем WHOIS сервиса** РНИДС чини јавно доступним следеће **податке из Централног регистра** националних интернет домена:
  - **Назив овлашћеног регистра** који врши послове регистрације за назив домена
  - **Тренутни статус назива домена** (активан, деактивиран, у спору...)
  - **Подаци о DNS серверима** и други технички подаци у вези са називом домена

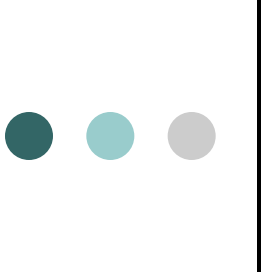
WHOIS сервис

- **Подаци о регистранту, административном и техничком контакту** које РНИДС путем WHOIS сервиса чини јавно доступним су:
  - **за физичка лица: име и презиме**
  - **за правна лица или предузетнике:**
    - **име и презиме особе за контакт** у оквиру правног лица или предузетника које је административни или технички контакт,
    - **назив** (пословно име),
    - **адреса седишта** и
    - **матични број**

WHOIS сервис

- **WHOIS сервис** за националне интернет домене .RS и .CPБ **постоји у два облика**:
  1. Подаци о регистрованом називу домена
  2. Провера расположивости назива домена

WHOIS сервис

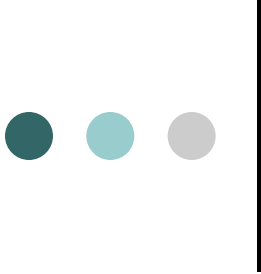
- **Подаци о регистрованом називу домена -**
rnids.rs/whois

даје податке **о појединачним називима**
домена у облику веб стране, PDF фајла и у
изворном TXT облику

Подаци о регистрованом домену

Уносом жељеног назива домена добићете податке о њему (WHOIS).

Можете да проверите само називе за националне домене **.RS** и **.CPБ**, у следећим доменск
.RS, .CO.RS, .ORG.RS, .IN.RS, .EDU.RS, .CPБ, .ПР.CПБ, .ОРГ.CПБ, .ОБР.CПБ, .ОД.CПБ

WHOIS сервис

Подаци о регистрованом домену

Уносом жељеног назива домена добићете податке о њему (WHOIS).

Можете да проверите само називе за националне домене **.RS** и **.CPБ**, у следећим доменским просторима:

.RS, .CO.RS, .ORG.RS, .IN.RS, .EDU.RS, .CPБ, .PP.CPБ, .ORG.CPБ, .OBR.CPБ, .OD.CPБ

WHOIS сервис

Подаци о регистрованом домену

Назив домена **viser.edu.rs** је регистрован!

Подаци о називу домена:

[Погледај изворни WHOIS запис](#)

[Преузми PDF](#)

Назив домена: **viser.edu.rs**

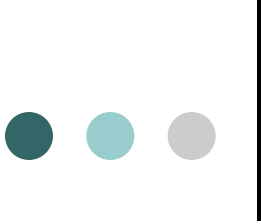
Статус домена: Active

Датум регистрације: 26.05.2008 10:55:05

Датум последње измене: 28.04.2017 14:59:11

Датум истека регистрације: 26.05.2018 10:55:05

Овлашћени регистар: BeotelNet-ISP d.o.o.

WHOIS сервис

DNS подаци

Назив сервера

hal9000.viser.edu.rs

ns2.viser.edu.rs

IP адреса

147.91.194.3

213.244.236.4

Подаци о регистранту

Регистрант: Visoka škola elektrotehnike i racunarstva strukovnih studija

Седиште: Vojvode Stepe 283, Beograd, Srbija

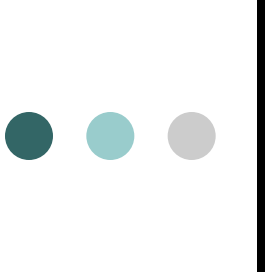
Матични број: 7040512

ПИБ: 100373303

Контакт подаци

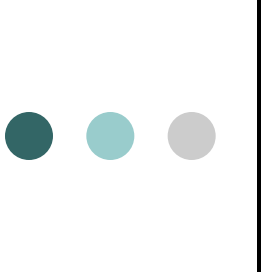
Административни контакт: Dragoljub Martinovic

Технички контакт: Predrag Gavrilovic, Visoka škola elektrotehnike i računarstva strukovnih studija, Vojvode Stepe 283, Beograd, Srbija

WHOIS сервис

- Провера расположивости назива домена - domen.rs/whois
даје резултат **у свих пет доменских простора одједном**
- Ако је тражени назив домена исправан и слободан - корисник добија **линк ка листи овлашћених регистара** .RS и .СРБ домена

WHOIS сервис

- Провера расположивости назива домена - domen.rs/whois

Whois упит

Користи одговарајуће писмо (латиницу или ћирилицу), зависно од доменског простора (.RS или .СРБ) у коме желиш да извршиш проверу.

WHOIS сервис

Whois упит

Назив домена **viser.rs** је слободан за регистрацију!

могу да региструју сви, без обзира на то да ли су пословни корисници или физичка лица

региструј

Назив домена **viser.co.rs** је слободан за регистрацију!

могу да региструју сви пословни корисници, без обзира на то да ли су правна лица или предузетници

региструј

Назив домена **viser.org.rs** је слободан за регистрацију!

могу да региструју пословни корисници ако су непрофитне организације

региструј

Назив домена **viser.in.rs** је слободан за регистрацију!

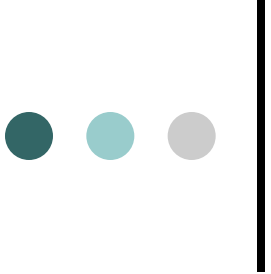
могу да региструју само физичка лица

региструј

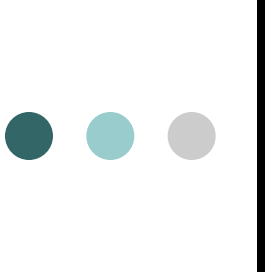
Назив домена **viser.edu.rs** је регистрован!

више

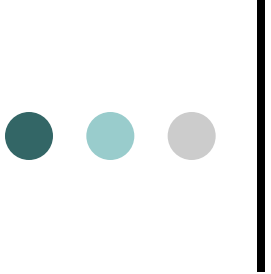
DNS систем

- DNS (Domain Name System) – **базни интернет сервис**, који омогућава превођење текстуалних у нумеричке ознаке и обратно
- **DNS омогућава једноставније коришћење Интернета**, јер је интернет комуникација базирана на нумеричким IP адресама које су људима тешке за памћење

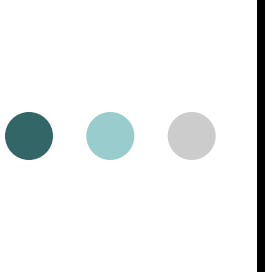
DNS систем

- DNS (Domain Name System)
- **Назив** интернет домена **је активан** када се изврши:
  - упис података о регистрацији, укључујући податке о DNS серверима, у DNS табелу Централног регистра и
  - та табела активира на јавним DNS серверима

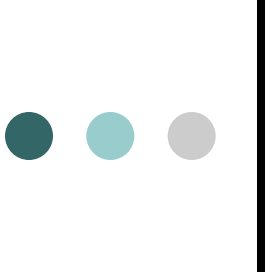
DNS систем

- Централни регистар (Central Registry database) – **централизована збирка података о регистрованим називима интернет домена** у оквиру одређеног домена највишег нивоа, са подацима о:
  - њиховим **регистрантима** и
  - другим **регистрационим подацима**
    - **адресе DNS сервера** који **омогућавају видљивост интернет домена** чији назив је регистрован у Централном регистру

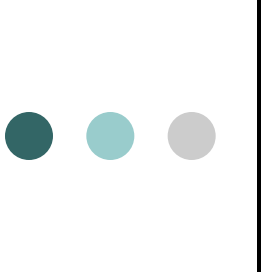
DNS систем

- **DNS сервер (DNS Server)** – уређај који **омогућава да се** за тражене услуге на одређеном интернет **домену добију одговарајуће IP адресе** неопходне за комуникацију и размену података у мрежи
- **DNS сервер преузима ове податке** (о доменима и IP адресама) **из збирке података, која се назива DNS зона или DNS табела**

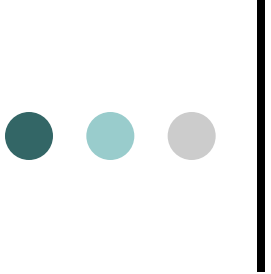
DNS систем

- **DNSSEC (DNS Security Extensions)** – систем сигурносних стандарда који **омогућава проверу интегритета података у DNS систему**

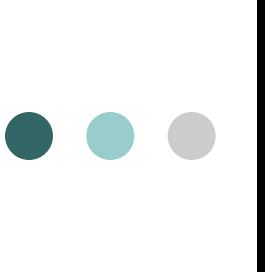
Решавање спорова

- **Спорови поводом регистрованих .RS и .СРБ домена** решавају се пред Комисијом за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена при Привредној комори Србије
- **Поступак је регулисан** Правилником о поступку за решавање спорова поводом регистрације националних интернет домена, који доноси Конференција суоснивача РНИДС-а

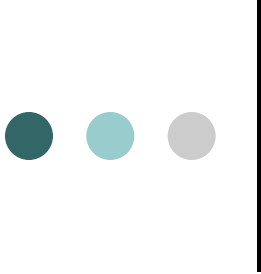
Решавање спорова

- **Подношењем захтева** за регистрацију националних интернет домена (односно прихватањем Општих услова) - регистрант прихвата надлежност Комисије
- Тужилац прихвата надлежност Комисије за решавање спорова у вези националних интернет домена покретањем поступка пред Комисијом

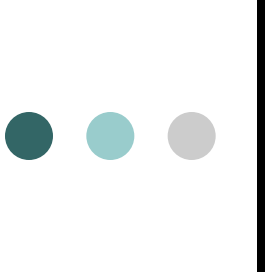
Решавање спорова

- Прихватањем надлежности Комисије **стране у поступку се не одричу права на тражење судске заштите** у ствари која је предмет поступка

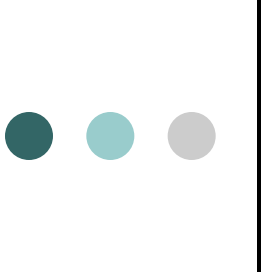
Решавање спорова

- РНИДС и Привредна коморе Србије су (по устаљеној пракси у свету) **регулисали решавање евентуалних спорова** око права над регистрованим националним интернет доменима - **кроз процес решавања ових спорова пред Комисијом**
- Овакав начин представља **бржи, јефтинији и ефикаснији** процес решавања спорова **у односу** на процесе које се воде **пред судом**

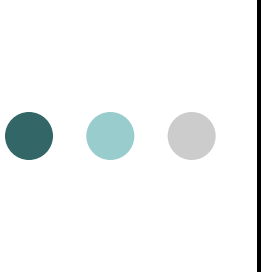
Решавање спорова

- Арбитражно веће разматра и утврђује да ли је регистрацијом и коришћењем националних интернет домена **регистрант** **повредио право** интелектуалне својине или неко друго субјективно право **тужиоца**, у складу са одредбама Правилника
- Поступак се **покреће подношењем тужбе од стране тужиоца**, односно његовог пуномоћника

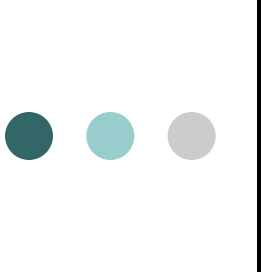
Решавање спорова

- **Првог члана Арбитражног већа** именује тужилац, - приликом подношења тужбе прилаже списак са именима **три арбитра** са Листе арбитра.
- **Председништво Комисије** тужиоцу додељује првог расположивог арбитра са приложеног списка
- **Другог члана** Арбитражног већа именује регистрант, тако што **у одговору на тужбу** прилаже списак са именима **три арбитра** са Листе арбитра

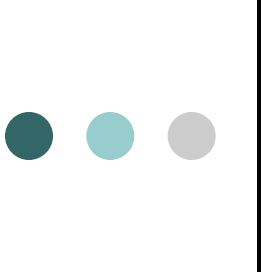
Решавање спорова

- **Председништво Комисије** регистранту додељује првог расположивог арбитра са приложеног списка
- **Трећег члана** Арбитражног већа **споразумно бирају именовани арбитра**, са Листе арбитра.

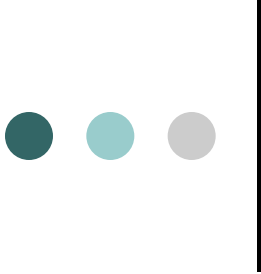
Решавање спорова

- Арбитражни **поступак траје** по правилу **до 60 дана** од дана подношења тужбе
- **Арбитражна одлука** је **коначна** и против ње **нема места жалби**
- **Одлука** Арбитражног већа **се извршава по истеку рока од десет дана** од дана пријема одлуке код РНИДС-а, осим
  - у случају да је страна у поступку доставила **доказ о покретању поступка пред надлежним судом**, када се извршење одлуке одлаже до правноснажности одлуке суда

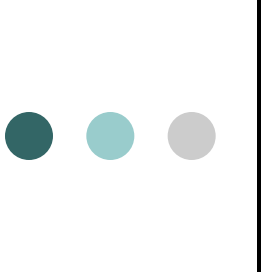
Национални домени из угла Гугла (Google)

- Како бити максимално видљиви на српском тржишту путем Интернета?
- Међу корисницима Интернета у Србији постоје **погрешна предубеђења** о односу Гугл (Google) претраживача према
  - **домаћим интернет доменима** .RS и .СРБ,
  - **сајтовима** чији је садржај **на ћирилици**

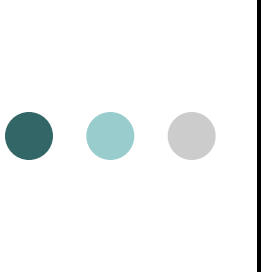
Национални домени из угла Гугла (Google)

- Како бити максимално видљиви на српском тржишту путем Интернета?
- Влада фама да су ти домени и такви сајтови лошије позиционирани у односу на оне који имају међународне домене (.COM, .ORG, .NET...) и текстове **написане латиницом**
- Све то је једноставно нетачно!

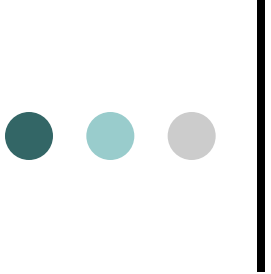
Национални домени из угла Гугла (Google)

- Google када претражујеш из Србије:
  - у **97% свих претрага** приказује резултате **са сајтовима намењеним** локалном, **српском тржишту**
  - **равноправно третира** појмове **на ћирилици и латиници**, без обзира на то којим писмом си уписао тражени појам
  - у резултатима претраге **даје предност сајтовима на локалним, националним интернет доменима**, као што су наши .RS и .СРБ?

Национални домени из угла Гугла (Google)

- Неке од ових тврдњи могу се врло **лако проверити**
- Посебно је занимљиво **упоредити резултате претраге на Гуглу** за **исти појам** када се то ради **из Србије** и **из иностранства**
- **Резултати су прилагођени** локалном језику и локалној територији за коју су одређени сајтови намењени

Национални домени из угла Гугла (Google)

- За Google је, иначе, **званично писмо за српски језик – ћирилица**, што можеш да видиш и на њиховим странама које су преведене за кориснике у Србији